

V zájmu shody s politickým ústředím jsem souhlasil. Imro a Talský politikům slíbili, že se mi podřídí. Imro jsem pověřil velením polní armády a Talského funkci jeho náčelníka. Po prvním styku s nimi jsem však pozoroval u nich uraženou ješitnost, že se mi podřídili jen na oko, že moje ustanovení neberou vážně, a že si kují i nadále vlastní želízka. Napomáhají jim v tom politické strany, které se k politickému ústředí ještě nepřipojily (Dr. Koch — Češi). Tuto nepřijemnou situaci rozřešily události. Imro odešel do Itálie jako velitel 1. technické divize a Talský odejde jako velitel technického sboru na východ (obě jednotky pracovní). Jejich odchod nebude pro nás ztrátou. Je pravděpodobné, že oba respektují Čatloše a chtějí mu pomoci k alibi. O ostatních významných členech podám hlášení později.

Spolupráce s politickým ústředím je hladká. Výstřelky dělají menší, neoficiální politické strany, které snad nejsou informovány o existenci oficiálního politického ústředí.

V zájmu vyjasnění bylo by dobré, abyste mimo styku s politickým a vojenským ústředím a styčným důstojníkem uvolnili styk s jinými skupinami, respektive těmito skupinám oznámili, aby se připojily ke kompetentnímu oficiálnímu vedení (civilní k politickému, vojenské k vojenskému vedení).

Ley.

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/3/2. Originál. Strojopisný prepis.

1944, júl 16. [Londýn.] — Zpráva politického referenta prezidentskej kancelárie P. Drtinu domácim odbojovým skupinám, obsahujúca Benešovo stanovisko k základným otázkam poslednej etapy národnooslobodzovacieho boja a postupu pri obnovení Československa.¹

1. Posílám Vám tuto zprávu osobně od p. presidenta, vzhledem k tomu že pro nedostatek času nebylo možno ji předložit už k diskusi členům vlády. Berte ji také jako takovou a pokládejte ji za presidentovo mínění osobní — i když v mnohém, ne-li ve všem hlavním, jsou tu všichni zajedno — spíše ji pokládejte za

sa hovorilo: „Hláste podrobne svoju situáciu, a to: 1) Ako Vám umožňuje Vaša oficiálna funkcia renovat sa práci v tajnej vojenskej organizácii?”

2) Aký je Váš styk s ostatnými významnými členmi vojenskej organizácie, akými úkolmi ste ich poverili, ako na Vaše pokyny reagujú? (Talský, Imro?)

3) Aká je Vaša spolupráca s organizáciou politickou?

4) Vylíčte mi svoje obtiaže, na ktoré vo svojej práci narážate a ktoré sú v podzemnej práci obvyklé. Potrebujeme mať jasnú predstavu, aby som mohol zasiahnuť a pomôcť Vám“. (SÚA Praha. b S 40-3. Zprávy odoslané Otovi.)

Tento Ingrov dotaz bol vyvolaný poplašnou a skreslenou zpravou kpt. Krátkeho zo začiatku júna (viď dokument čís. 73).

Ingrov dotaz z 13. 6. vyvolal podozrenie Goliana, že za jeho chrbtom niekto podáva zprávy vojenského rázu. Svoju nespokojnosť vyjadril rádiotelegrafickým odkazom z 25. 7. 1944: „Keďže MNO menovite uviedlo Imra a Talského a my sme ich pred tým nespomínali, mám dojem, že bez môjho vedomia posielala niekto zprávy voj. rázu.“ (SÚA Praha. b S 40-3. Zprávy od Otu.)

¹ Dokument má v záhlaví spisové čísla ministerstva zahraničných vecí a kancelárie prezidenta republiky písané pod sebou: „MZV 6222/dův./44, KPR 2509/44 dův. z 12. 8. 1944“. Ide teda o odpis urobený v min. zahraničia podľa prípisu zaslaného prezidentskou kanceláriou. Nadpísaný je ako „Zpráva domů (16. VII. 1944)“ a je bez podpisu. Datovanie 16. júla 1944 potvrdzuje aj úvodná poznámka „stanoviska čs. vlády“ zo septembra 1944 (viď dokument čís. 349).

výměnu názorů nežli za nějaké rozhodnutí nebo za definitivní a neměnné stanovisko. Možno také, že by řada věcí byla řečena jinak, kdyby události válečné se vyvinuly jinak, nebo kdyby pád Německa nastal náhle a osvobození zemí českých a Slovenska přišlo jedním rázem a současně a nikoli po částech a postupně.

2. Očekáváme konec války tohoto roku, nejdříve asi ke konci září nebo během října. Definitivně však to zaručit nemůžeme. Jsme opravdu v poslední fázi války a tak se na to v celku dívají skoro všechny spojenecké vlády a kruhy. K nějakému dojednávání nebo separátnímu míru pro Německo nemůže dojíti, na odloučení Sovětů od Spojenců západních počítat už také nelze. Půjde se až do konce a Německo se svými satelity musí kapitulovat.

3. Vláda londýnská zůstane v podstatě taková, jaká nyní je, až do příměří. President však je toho mínění, že kdybychom se měli přestěhovat na osvobozené území, na př. na Slovensko, ještě před koncem války, nebo kdyby Německo padlo náhle, změnila by se tím pro vládu zdejší situace do té míry, že by vládu bylo nutno vyměnit a složit ji hned z nových činitelů, při čemž menší počet zdejších členů by patrně přešel i do vlády nové a větší počet by byl vzat z domova. Soudí také, že o předsedovi vlády a hlavních funkcích ve vládě nelze rozhodnouti bez domácích činitelů. Všecko však doma i v zahraničí by musilo okamžitě splynout v plnou jednotu tak, aby byla patrna zcela jasná kontinuita dosavadní vlády zahraniční s národem doma; nesmělo by býti žádných sporů a rozdělování mezi osvobozovacími hnutími doma a za hranicemi a všichni spojenci i svět ostatní musili by vidět naprostou jednotu národa s celým naším pětiletým bojem za hranicemi.

4. Přebírat doma se má dle mínění presidentova provádět tím způsobem, že by platily tyto zásady:

a) Hned první den existuje stará předmnichovská republika, jejíž existence je mezinárodně uznávaná; má svého presidenta a vládu, má své staré území předmnichovské a svou starou předmnichovskou ústavu.

b) Toto vše je však pokládáno za provizorní: bude změněna ústava, bude znovu volen president a bude nová vláda. Uznávali se to dřívější i nyní po válce ve chvíli převratu, je to jen proto, aby se vyvarovalo rozvratu, aby přechod do poměrů nových se děl v pořádku a aby byl čas k tomu připravit a dohodnout poměry nové.

Dlužno pokládat i jmenování nové první vlády na domácím osvobozeném území patrně také jako dočasné, neboť poměry doma se budou rychle měnit a my se jim budeme muset přizpůsobovat.

c) Přebírat bude proveden všemi lidovými masami, náležitými všem vrstvám národa a všem dřívějším stranám politickým, kromě těch, kteří zradili a nebo nejsou jako fašisté přijatelní nikomu ani doma, ani v cizině. Také první nová vláda bude výrazem celé této národní fronty od komunistů až ke stranám pravice, pokud nejsou a nebyli kompromitováni zradou, kolaborantstvím nebo fašismem. Nemáme v úmyslu nikoho z nich vylučovat, při čemž ovšem se rozumí samo sebou, že i ve vládě i na všech jiných rozhodujících místech mohou býti lidé jen naprosto nekompromitovaní, lidé, kteří v ničem nekolaborovali nebo se neprovinili, kteří nebyli fašisty. Dlužno však chápat i to, že ani ti, kteří pracovali v odboji a v podzemí pro nás a byli při tom exponováni v režimu dosavadním, nemohou v první chvíli žádat, aby byli na předních místech. To by celou osvobozovací akci demoralizovalo. Takoví lidé musí počkat, až se po osvobození

Drtinovo autorstvo potvrzuje naproti tomu jednak úvod odpovědi ilegálnější SNR (viz dokument čís. 112). A jeden z rádiogramů stanice „Vít“ hovoří o posolstve prezidenta prostřednictvím Drtinu (SÚA Praha, Ch 37-91-29/177, VI 082674/44).

Drtinovu zprávu priviezol na Slovensko pravdepodobne Frey—Frašacký, ktorý bol v júli 1944 u Kopeckého v Ženeve a vrátil sa odtiaľ po 20. 7. 1944 (porov. pozn. 1 k dokumentu čís. 89 zo 6. 7. 1944 a Frašackého list Kl. Gottwaldovi z 12. 11. 1947 — AÚD KSČ Praha, f. Kl. Gottwald, IV/3-11/9).

celý jejich případ osvětlí a stane se všeobecně známou jejich role, ocení se jejich práce a zjistí se všechna fakta. Ke konci války bude všeobecným zjevem, že budou přecházeti na naši stranu lidé, kteří zrazovali, nebo hráli dvojí hru nebo nemorálně kalkulovali a vyčkávali; bude také řada těch, kteří skutečně pod násilím musili provádět věci, které nebyly správné a přípustné a jejichž postup musí být přezkoumán. To vše dlužno uvážit a ocenit v klidné atmosféře a proto v první chvíli po převratě na zodpovědná místa musí přijít lidé, kteří budou všeobecně pokládáni za pravé exponenty lidového odboje, nekompromitovaní a pevní. Ale hlavně: nesmí se vůbec činit žádné kompromisy s lidmi, kteří byli jakkoli angažováni buď v režimu Háchově nebo v režimu Tisově, kteří dělali jakákoliv prohlášení pro Hitlera, proti Spojencům, proti nám za hranicemi, proti dřívější republice, pro fašism, nacism atd. nebo ti, kteří psali jakékoliv projevy, články nebo úvahy takového ducha a smyslu.

d) Přebvat doma bude se muset provést podle zemí: V Čechách, na Moravě, na Slovensku a na P. Rusi. V obcích tím, že se vytvoří hned ve dnech převratu národní výbory místní, složené v zásadě ze všech vrstev a ze všech odbojových pracovníků. Nikdo z odbojových pracovníků nemá být a priori vylučován. Dokud nedojde k veřejnému převratu a je možno tvořit výbor tajný, je nutno jej vytvořit. Tam, kde je útlak přílišný, není nutno tvořit výbory hned a možno počkat; tam je možno mít jen odbojové buňky a ve chvíli převratu se sloučit ve výbor. Tyto široké lidové výbory budou patrně ze sebe volit užší předsednictvo, které bude přebírat v městech a místech vedoucí funkce ve chvíli převratu, a to zcela dočasně, poněvadž dle naší představy národní výbory a jejich předsednictva, jakož i vedoucí funkce budou muset být nakonec přece jen rozhodovány volbou a k té bude moci dojít asi ve čtyřech nejdéle šesti nedělích po převratu.

Ale i toto, co vám zde prezident vzkazuje, je a může být jen schema a zásadní postup, který byl už určen dosti podrobně v prohlášení londýnské vlády o národních výborech. Je jasno, že v každém místě budou poměry jiné, někde se odbojoví pracovníci dohodnou rychle a snadno, jinde bude spor, jinde se téměř nebudou moci dohodnout. Musí být věci dělány dle místních a krajových poměrů. Musíme Vám přenechat dostatečnou volnost, abyste to dělali dle svých možností a jak to půjde. Musíte mít také dost vlastní volnosti a iniciativu v tom, jak to dle poměrů dělat a improvizovat. President sám pokládá za nutné, aby opravdoví odbojoví činovníci nikde nebyli vylučováni a priori, aby zásadně všechny směry a hlavní skupiny byly vždy zastoupeny, aby se každé zastoupení pokládalo za provizorní a aby zejména počet zastoupení dříve nežli bude možno volbou dokázat, kdo jak je silný, nebylo pokládáno ani za definitivní ani za důkaz, že lid a národ jde s tím, či oním. Hlavní počáteční snaha musí být vždy — a v tom vždy buďte jednotní, neboť v tom jednotní být můžete a být musíte — shodnout se na tom, kdo musí být bezpodmínečně vyloučen z jakékoliv spolupráce. Při tom zdůrazňuje, že by bylo osudné, kdyby kteříkoli lidé, nebo kterékoli strany se pokoušeli ve chvíli převratu a po něm získávat větší moci a většího zastoupení tím, že by přijímali pomoci zrádců ať individuálních ať kolektivních (myslí na př. ludáků). Znamenalo by to, že nakonec republika vycištěna nebude a že se nakonec do sebe pustí v rozhořčeném boji především ti, kteří byli v odboji a za republikou vždy stáli. To by skončilo naprosto jistě v úplném rozvratu státu a národa.

Do výborů okresních bude třeba volit v každém případě — nevidíme totiž jiné cesty, jak je ustavit. Opakuji jen, že není odtud možno dáti o tom jednostranné předpisy, které by se daly uplatnit přímočaře všude. Musíme jen apelovat na dobrou vůli, vlastenectví a politickou vyspělost všech a žádat je, aby v první chvíli převratu zachovali svornost a zásadní spolupráci všech, od komunistů až ke stranám pravým, byli si vědomi, že první kroky převratové dávají moc a funkce jen provizorně a že v krátké době nespravedlnosti budou muset být vyrovnány.

Ústřední výbor zemský — český, moravský, slovenský, podkarpatoruský — také musí být podobnou cestou složen. Bylo by dobře, kdyby byl přijat princip,

aby bylo obsazeno zásadně jen dvě třetiny míst z činitelů nesporných a aby se vyčkalo až přijde prezident a bude ustavena první domácí vláda, která by pak dle dohody výbory ty doplnila tak, aby eventuelní rozpory nebo nespravedlnosti byly vyřízeny a vyrovnány. Musíme si býti vědomi toho, že ve chvíli převratu budou nutně rozpory, hádky a nejistoty a že bychom měli v každém případě počítati na to, že tyto spory a nejistoty nebo osobní nespravedlnosti musí býti pak v prvních týdnech po příchodu prezidenta a vlády nějak vyrovnány.

Konečně by bylo třeba, aby pro jmenování první domácí vlády byly sestaveny z různých skupin listiny, a to tak, že by z jednotlivých skupin, stran, neb z řady odbojových pracovníků byly vybrány osoby, které by byly předloženy jednak prezidentu, jednak prvnímu určenému předsedovi vlády, jednak vůdcům domácího hnutí vůbec, aby na základě toho mohla býti už jmenována první vláda, co možno nejvíce a všem přijatelná.

5. Co se týče hlavních směrnic činnosti popřevratové, vidí prezident věci takto:

a) Existuje prezident a vláda ústřední se všemi svými kompetencemi pro celé území republiky a to má a musí býti plně a důsledně respektováno. Existuje původní předmnichovská konstituce a původní naše zákonodárství a v duchu tom se bude dělat převrat a všude, kde bude možno, se to bude respektovat.

b) Politické správy a byrokracie zásadně zůstanou na svých místech tak, aby denní život mohl jíti co možno [normálně] dále. Ale hned se vytvoří místní okresní a zemské výbory, které pod autoritou a vedením ústřední vlády začnou fungovat ve spolupráci s byrokracií, při čemž hned se postarají o to, aby všeobecně známé kompromitované živly ze správy a z veřejného života hned zmizely.

c) Zemské správy budou míti v Čechách a na Moravě dočasně kompetenci v celku menší nežli na Slovensku a na Podkarpatské Rusi. Zejména na Slovensku, kde byl t. zv. samostatný stát bude třeba, aby Slováci sami vše, co znamenalo dřívější t. zv. samostatnost, si zlikvidovali a dle potřeb a nutností slovenských postupně to převáděli do všeobecného rámce republiky. Chápu, že by byla chyba všechno najednou od shora unifikovat a nebrat v úvahu zvláštní poměry slovenské, a to ať politické, ať — a to především — hospodářské a finanční. To bude třeba rozumným způsobem respektovat. Tu ovšem budeme chtít slyšet především hlasy Slováků samých.

6. Tento postup však bude třeba vždy doplnit těmito podmínkami:

a) Všecko co se tu činí, ať ve směru centralizace či decentralizace je dočasné a přechodné a definitivní správu a ústavní vztahy Slovenska a českých zemí budou určeny konečnou změnou konstituce, kterou prezident sám osobně by chtěl míti do značné míry decentralizovanou tak, aby bylo opravdu a upřímně učiněno zadost všem oprávněným požadavkům slovenským a aby opravdu všem dřívějším chybám bylo zabráněno.

b) Vše, co se bude dělat, bude vědomá všemi přijatá likvidace režimu tisovského a nikoli nějaká petrifikace dřívějších poměrů — ale se strany nikoho to nemá býti bráno za cestu k nové centralizaci, pro Slovensko v novém režimu nevhodné.

c) Všecko, co se tu bude dělat, bude vždy děláno v plném souhlase a pod autoritou centrální vlády a prezidenta republiky.

d) Hned od první chvíle bude zlikvidováno úplně všecko, co se týká ministerstva věcí zahraničních a předáno ministerstvu do Prahy a všecko, co se týká ministerstva národní obrany, při čemž se bude postupovat tak, aby se rozumně provedlo plné sjednocení vojska českého a slovenského v duchu spravedlivého šetření zájmů obou stran.

e) V zájmu spravedlnosti a rovnosti dlužno konstatovat, že stejná likvidace centrálních úřadů bude provedena také v Praze a v zásadě se nebudou pokládat pražská ministerstva prostě jako úřadující pro celou republiku, nýbrž provede se i jejich likvidace tím způsobem, že se přejde od všeobecné likvidace obou ke sjednocování centrálních úřadů českých a slovenských.

7. Pro chvíli převratu připravuje zde vláda ve spolupráci se Státní radou řadu

přechodných opatření. Všecka opatření, kterých bude třeba hned pro první dny (jako na př. uzavření hranic proti dovozu nebo vývozu některých speciálních věcí, bankovek, zlata a kovů atd.), nebo opatření technická, budou vydána buď jako dekret presidenta republiky nebo nařízení vlády už odtud z Londýna, nebo z území slovenského, kdyby poměry válečné dovolily, abychom se tam přestěhovali. Všecka opatření hlubšího a zásadního dosahu (jako na př. opatření měnová a hlavní opatření hospodářská, zákon retribuční proti zrádcům a kolaborantům a zákon o nové kompetenci národních výborů) musí býti podepsána a schválena po našem soudu, také našimi činiteli domácími a mohou býti vydána teprve první vládou domácí a až budeme i my ze zahraničí doma. To, co zde učiníme, jsou tudíž především přípravy, aby věci doma šly pak rychle.

8. Postup věci doma si president představuje tak, že by po ustavení domácí vlády byla republika dočasně vedena presidentem republiky a první domácí vládou za pomocné, kontrolní a poradní spolupráce ústředního národního výboru, jehož plnou kompetenci necháváme zatím otevřenou, neboť to bude třeba vyřídit až doma.

Soudí, že hlavní uspořádání a uklidnění věci se nejdéle do 4—6 měsíců provede tak, že se dohodnou věci o nových formacích stranických, o volebním řádě, že se v zásadě a v hlavních rysech připraví v Praze i na Slovensku v neoficiálních poradách všechny změny konstituční a věci poměru mezi Čechy a Slováky atd. a že by tudíž první parlamentní volby mohly býti provedeny nejdéle asi do 6 měsíců po příměří. Parlament zvolený by pak provedl dle příprav revolučního národního výboru hlavní reformy hospodářské a především ovšem změnu ústavy. A ovšem by provedl volbu presidenta republiky, protože dosavadní president zůstává ve funkci jen dočasně a jen na základě par. 58 naší ústavy dosavadní.

9. Zákon proti zrádcům a kolaborantům zde připravujeme. Konečnou formu musí dostat až doma. President sám osobně je ve věci zrádců a kolaborantů velmi radikální, nikomu to netají a tajit to nebude. Kdyby měl býti nucen spolupracovat s nehodnými zrádci a kolaboranty, na milost vzatými, raději odejde. Při tom není ani slepý, ani zaujatý, ani fanatický, a dokonce ne osobní. Říká jen, že budeme-li dělat nepřipustné kompromisy ať v Čechách, ať na Slovensku, rozvrátíme si republiku a dojde na konec k občanské válce. Je třeba býti rozhodným k hlavním vinníkům; je třeba býti nesmlouvavým k těm, kteří nebudou sice na hrdle a osobní svobodě potrestáni, kteří však musí bez podmínky z veřejného života zmizet. A je třeba míti pochopení s těmi, kteří nemohli jednat jinak, nežli jednali. Ale prostý [člověk] má neobyčejně jemný cit k vině a nevině a reaguje vždy přesně. Nebudeme-li to správně respektovat, mravní základy republiky budou předem podminovány.

V tom smyslu by pokládal za naprosto nutné, aby ti, kdož se kdykoli stavěli jako vůdcové a veřejní hodnostáři a zpronevěřili se svým povinnostem, ať činy, ať projevy, ať články a úvahami nebo jakýmkoli veřejným postupem — aby byli voláni k zodpovědnosti.

Při tom soudí, že soudů, zejména hrdelních, se máme pokud možno vyvarovat. Kdo zaslouží smrt, má být vylikvidován — ať bouří lidovou, ať mocí vojenskou — hned po převratu a v prvních dnech nového režimu. Pokud možno ne senzační a manifestační soudy a popravy. To by byla veliká psychologická chyba. Nepochybní zrádci mají zmizet v prvním rozmachu revoluce a nejlépe vojenskou a lidovou bouří a revolucí. Soudy proti vinníkům druhého řádu mohou býti prováděny postupně v republice dle přijatého zákona.

10. V otázce našich Němců dává Vám president k tomu, co řekl ve Státní radě, ještě toto vysvětlení:

Pokud jde o mezinárodní řešení této otázky, závisí a bude mnoho záviset ještě na vývoji konečné fáze války. Poměr k Němcům i k Německu, ke způsobu jak s Německem naložit po válce a tudíž také k tomu, co uděláte s našimi Němci, se vyvíjí v celém světovém veřejném mínění stále k lepšímu tak, jak to náš národ

potřebuje. Počítáme dnes tedy s možností provedení transferu našeho německého obyvatelstva. Nelze však dnes definitivně říci, že by celých více než tři miliony Němců mohlo být transferováno na základě nějaké mezinárodní úpravy. Touto cestou bude možno snad se jich zbavit jen z části, snad maximálně asi dvou milionů, a nemůžeme se tedy spoléhat i vyčkávati mezinárodního řešení. Jest třeba, abychom si mnoho vyřídili sami ihned v prvních dnech osvobození, aby všech vinných nacistů co nejvíce od nás uteklo ze strachu před občanskou revolou proti nim v prvních dnech revoluce a aby co nejvíce těch, kteří se budou jako nacisti brániti a klásti odpor, bylo v revoluci pobito. Na to stále myslíte a na to musí být připraven celý národ. Mezinárodnímu řešení německé otázky u nás musí předcházeti tedy vedle osvobozovacího revolučního hnutí a později i vedle řádných vojenských operací, až bude osvobozena celá naše země a celé území státu vojensky — zejména tedy také pohraniční části, které od nás byly odtrženy Mnichovem — co nejrychlejší obsazení a vyčištění těch výběžků k hranicím, kde byl český živel vždy nejsilnější a kde pak prakticky šel až na pohraniční hory (na příklad Šumava, jihovýchodně od Chodska, Jindřichohradecko, Znojensko, údolí Dyje a na severu především uhelná pánev duchcovská, kde prakticky český živel byl ve většině již před válkou, dále Jilemnicko, české Podkrkonoší vůbec, německý ostrov liberecký a konečně Zábřežsko a okolí Kralického Sněžníku).

Konečně pak v poslední fázi přijde vnitropolitické opatření s těmi německými občany, kteří u nás zůstali. Budou to především ti, kteří s námi zde za hranicemi věrně spolupracovali a kteří budou i doma spolu převrat dělat a ideu státu národního přijmou. Ale i o těch zdůrazňujeme spojencům, že zvláštních práv minoritních mítí nebudou, jen demokratická práva občanská, žádné školy střední a žádné školy vysoké. Ale i to vše závisí na událostech válečných a proto se nechci o tom všem vyjadřovat zcela definitivně. Jinak veřejné projevy presidenta a vlády zde v Londýně musí o této otázce vždy býti zdrženlivé a dle toho je třeba i u nás je posuzovat. Přirozeně, že se ovšem budeme snažit vyřešit tuto otázku co nejúplněji a hlavní slovo bude mítí domov a ti, kdož pod Němci trpěli. Bez domova nemůžeme to sami rozhodnout.

Jest přesvědčením presidenta, vlády, Státní rady i celé naší politické veřejnosti v zahraničí, že příští stát musí být národní. V celku to i Spojenci přijímají. Lze doufati, že po Mnichově a po strašných zkušenostech této války spojenecký svět bude mítí větší pochopení pro nutnost zabezpečení naší národní existence. Ale jak již řečeno, důležitý úkol v tomto směru připadne v osvobozovací válce samotnému národu doma.

11. Ve věci Maďarů si představujeme provedení rozsáhlé výměny obyvatelstva za Slováky v Maďarsku. Slováci naši musí připravit v tom smyslu nutné plány.

12. Poslední nadějí Německa na vyvážnutí z následků porážky nebo dokonce na docílení kompromisního míru jest stále spekulace na rozpory mezi Západem a Východem, mezi demokraciemi a Sověty. Tyto naděje Německa od teheránské konference a nynějšího provedení jejích vojenských usnesení a dohody na bojištích patří výlučně do sféry německých ilusí, neznalosti skutečného stavu světového veřejného mínění a nesprávného psychologického posuzování ostatního světa se strany Němců. Spolupráce tří velmocí — Ameriky, Británie a Ruska, jest až do konce války zajištěna a lze počítati s tím, že potrvá nějaký, snad dlouhý čas po válce. I když dřívější nedůvěra nemohla ještě zmizeti, přece se jí podařilo podstatně zeslabit, k čemuž přispívá mnoho faktorů: výkony Sovětského svazu na bojištích a respekt, který si tím na západě a zejména v Americe vynucují, pomoc Ameriky a Británie Sovětskému svazu válečným materiálem, zejména spoustou motorových vozidel vojenských, které umožnily Rusům řešiti úspěšně těžké problémy všech ruských válek (doprava) stoupající ofenzivní výkony anglo-americké a zejména otevření t. zv. druhé fronty. Hraje také velikou roli osobní poznání a styk Roosevelta, Churchilla a Stalina, i mnoho jiných styků vojáků ruských a anglosaských. To vše způsobilo, že Hitlerovy výpočty na rozpor mezi spojenci

(nejtypičtější pro to byla Hessova aféra z r. 1941), se ukázaly býti zcela falešné a patří dnes do říše německých snů. Sovětské Rusko bude mítí zájem na tom udržeti tuto slibně se rozvíjející spolupráci s angloamerickými demokraciemi i po válce. Bude v mnohém směru i potřebovati jejich pomoci. Utrpení Ruska a jeho zrušení jest nepředstavitelné a sovětská vláda je vedena snahou po co nejrychlejší rekonstrukci země. To jest také zárukou, která naši spojeneckou smlouvu se Sovětským svazem činí tak reální a pro nás životně hodnotnou. Proto Sověty se nebudou vměšovati do našich vnitřních poměrů více nežli u států jiných a to, jak si svůj nový život a pořádek budeme chtítí zaříditi, rozhodneme si sami.

13. Připravujeme zde vše, co se dá připravit pro příměří. Hraniční otázky nejsou sice definitivně řešeny ani pro nás, ani pro nikoho jiného, ale je všem spojencům jasno a máme se všemi už dohodu, že Mnichov neexistuje a že tudíž je především nutno, abychom obsadili hned po pádu Německa a Maďarska celé své předmnichovské území. Budeme trvat na tom naprosto neochvějně a bezpodmínečně. Naši vojáci žádají některé opravy hraniční. President hájí stanovisko, že především musíme obsadit své předmnichovské území vzhledem ke všem svým sousedům a pak rozhodneme všichni společně, co se bude dělat ve věcech hraničních dál. Ve věcech hospodářských a finančních dostaneme patrně mezinárodní pomoc z UNRRY a ze stabilizačního fondu pro měnu, který se nyní projednává na konferenci v Americe (kde je za nás Dr. Feierabend). Nevylučuji, že nějaký kredit mimo to se nám podaří získat už nyní, nežli se vrátíme, ale neslibuji to, poněvadž anglosaský kapitál bude chtít asi napřed vidět, jak se vyvinou věci u nás uvnitř a vůbec ve střední Evropě.

14. Jednáme se Sověty, aby v rozhodující chvíli bylo připraveno všecko k dodání nutných zbraní pro Slovensko a zejména pro české země. Počítejte s tím určitě, že v nutnou chvíli zbraně dostanete. Nyní v postupu Rudé armády přes Polsko a na Berlín, ať jsou na Slovensku připraveni především vojáci, aby mohli přecházet pokud možno v celých jednotkách, a hned, jakmile Rudá armáda přejde na Slovensko, se pak hlásit do naší armády jako jednotky československé. Bude třeba také připravovat všecko pro formování partyzánů na Slovensku. Jakmile sovětská armáda pronikne na větší slovenské území, naše delegace pod vedením ministra Němce a gen. Viesta se ujme civilní správy. Budou přirozeně počítat s pomocí všech loyálních občanů našich slovenských a bude třeba také, abyste to tam už nyní vše na přijetí, na pomoc, na spolupráci politickou a úřednickou připravili, a to tak, aby se věci na osvobozeném území vedly v duchu mezi námi už dohodnutých principů na základě presidentovy řeči z 3. února 1944 ve Státní radě. President Vás prosí všechny na Slovensku, abyste pomáhali naší delegaci oddaně a svorně, abyste neměli žádné nedůvěry, že se chce na Slovensku čímkoliv čemukoli prejudikovat, nebo že se mají věci hned určitým způsobem zaříditi bez dohody v celé národní frontě slovenské a pak československé. Je třeba mítí navzájem plnou důvěru a loyaltitu v celém našem odbojovém táboře, abychom pak mohli společně celou zradu definitivně vylikvidovat. Snažíme se poslat odtud slovenské činitele, pokud je zde máme a pokud posláni býti mohou. Není to snadné, ale soudíme, že si naše delegace prostě vypomůže lidmi na místě.

15. Poslední dvě zprávy z Prahy z letošních jarních měsíců, které došly až nyní, o poměrech v českých zemích jsme dostali a plně všecko chápeme. Víme, jak je útlak strašný a jak bolí především Vás samé to, že nemůžete dělat více nežli děláte. I my cítíme, že pět let v exilu pro nás a uzavření pro vás v nacistickém vězení protektorátním činí nám i Vám krajně těžké býti ve všem jednotni a mítí stejnou psychologii. V posledním krátkém vzkazu odtud, podepsaném Drtinou,² byly Vám řečeny důvody mezinárodního rázu, pro něž jsme musili odtud insistovat, aby rezistence u nás, vzhledem k tomu, co se děje v Jihoslavii, Polsku, ve Francii i Dánsku, byla co nejsilnější. Ale nám jde hlavně o to, aby se boj roz-

² Vid dokument čís. 91.

vířil ve chvíli poslední, až bude padat Německo a až dostaneme zbraň. Branná revoluce proti nacismu a jeho pomocníkům u nás po této válce bude musit být. Víme dobře, že bude.

245

Předáváme Vám pozdrav od presidenta, předsedy vlády a všech ostatních.³

[Dratina]

SÚA Praha. A 1-50-57/17-24. Odpis. Strojopis, originál.

100

1944, júl 16. Londýn. — Depeša čs. ministra NO gen. S. Ingra náčelníkovi čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píkovi v Moskve s pokynom pripraviť skupinu k nadviazaniu priameho styku s ilegálnym vojenským ústredím na Slovensku.¹

Tajné.

Slovenské vojenské vedení žádá o urychlené vyslání styčných s radiostanicemi k navázání styku.

Navrhuje jako místa shození trig. 1553 Ploská, ve Velké Fatře, jižně Ružomberka, 17 km severovýchodně od hlavního kostela v Mošovcích a 11 km jihozápadně od kostela v Liptovské Osadě.

Na speciální mapě ČSR 4362, souřadnice 41820 — 12066.

Hlaste, zda byla již shozena skupina Nina/Mária.² V záporném případě shodte ji co nejdříve.

Poznávací hesla a adresy sdělím dodatečně, jakmile je dostanu ze Slovenska.³

Gen. Ingr.

SÚA Praha. E 22-12-14/62. Záznam dešifrované došlejší depeše (d. 17. 7. 1944, čís. 824—827/16, poř. čís. 6399/2). Strojopis, originál.

³ Okrem odpovede ilegálnej SNR poznáme ešte jednu reakciu na Drtinovu zprávu. Je to už spomenutý rádiogram z 26. 8. 1944, ktorý znie takto: „Poselství presidenta přes Drtinu hodně zlepšilo ovzduší sjednocovacího procesu politických skupin. Anna úspěšně jedná s Florou, zatím méně zdárně s Klenem a Ševčíkem (krycí jméno Boža). Boža je dosti silná skupina odborářů levice.“ (SÚA Praha, Ch 37-91-29/177.) Autorom zprávy bol pravdepodobne Krátký.

¹ Depeša bola v Píkovom úrade dešifrovaná 18. 7. 1944 o 10,15 hod. Na zázname je rkp. poznámka „Telegram sboru odeslán dne 20/7. 44“.

² Vid' dokument čís. 97. — Píka odpovedal obratom: „K dep. 824/16. O uvolnění jednoho důst. a jednoho radisty jsem žádal gen. Krat[ochvíla] telegraf[icky] dne 28. VI. O další dva důst. a dva radisty prosil jsem za své návštěvy u sboru 12. VII. Dodnes nikoho do Moskvy neposlal. Jakmile dojedou do Moskvy, budou po krátké přípravě a žhotovení dokumentů shození na udané místo. Oznamte, zda je lépe je shodit v občan. oděvu či ve sloven. stejnokroji. Skupina Nina/Mária jsou na místě, máme již s nimi přímé spojení. Viz dep. 723/14 I. Ostatní čtyři skupiny byly shozeny postupně mezi 10.—27. červnem. Navažte a rozšířte Vaše vlastní přímé spojení se skupinou Nina/Mária korespondencí Palacký.“ (VHA Praha. SSSR, Čs. voj. mise v SSSR, 3/3/4. Depeše odeslané, 1944, čís. 808—811/18. Súpis depeší. Strojopis, originál. Datované 19. 7.)

³ Vid' ďalej dokument čís. 107.